

thematische werkwijze, waar ze nog weinig ervaring mee hadden.

Bij de evaluatie bleek dat de gestuurde t2-lessen de taalverwerving in het Nederlands ondersteunden. De leerlingen leerden ook algemene vaardigheden, zoals het ordenen van informatie en verslagleggen. Hun zelfvertrouwen, positie in de klas, weerbaarheid en motivatie bleken vergroot. Communicatietaal ging, bij de een sneller dan bij de ander, de handelingstaal uit de beginfase aanvullen of vervangen. Ook de communicatievaardigheid van de anderen in de klas is door het project vergroot, meent de auteur op grond van evaluatieverslagen waarin de klasseleerkrachten hun 'indrukken' verwoordden. Dat is een nogal zwakke basis voor de conclusie dat 'wanneer tweede-taallessen gegeven worden binnen het kader van intercultureel onderwijs, deze lessen invloed hebben op de activiteiten van de hele klas'. Des te zwakker, daar Hezemans het begrip ICO heel wat lichtvaardiger gebruikt dan de auteurs van het eerste katern. In dit onderzoek (en op de beschreven school) komt juist dat aspect slecht uit de verf. Het streven naar zo klein mogelijke affectieve filters dreigt dan beperkt te blijven tot het persoonlijk niveau van de anderstalige leerling. Blijft dat dit deeltje een aardig beeld geeft van hoe gestuurde t2-verwerving met een extra taakleerkracht vruchten kan afwerpen, als dat tenminste gebeurt in het perspectief van thematisch werken. Een aanrader voor scholen die hun eerste wankelen schreden op dit terrein nog moeten zetten.

Kijk op taal in de meertalige klas

Een gezamenlijke uitgave van het IPB en het ABC.

Katern 1: *De Amsterdamse benaderingswijze van meertaligheid* Immeke Sixma e.a; f 4,65
Katern 2: *Ahmet gaat niet meer vooruit* Claartje Hülsenbeck & José Wassenberg; f 7,05
Katern 3: *Wie vragen stelt, telt mee* Mieke Hezemans-Dirkmaat & Claartje Hülsenbeck; f 6,45

Besteladres: APS, Informatiepunt Basisonderwijs, Postbus 7888, 1008 AB Amsterdam.

Els Schellekens JIP EN JANNEKES HAND- EN WERKBOEK

Sekse-ongelijkheid en onderwijs is een aanwinst voor docentenopleidingen. Carla Petit en Bientje Sterringa combineerden in dit prettig leesbare handboek een brede kijk op vrouwen in het voortgezet onderwijs met lessuggesties voor aanstaande leerkrachten. Ze kozen voor een onderwijskundige invalshoek. Het is geen methode, veel meer een werk om af en toe iets uit te pikken. Bijvoorbeeld uit de concrete en vaak aardige suggesties ter verwerking aan het begin van ieder hoofdstuk, of de talrijke literatuuraanbevelingen. De auteurs hebben zich grondig gedocumenteerd. In het eerste hoofdstuk verantwoorden ze hun visie, uitgangspunten en doelstellingen. Daarin schetsen ze het brede maatschappelijke kader waarin sekse-ongelijkheid is ingebed. Het uiteindelijk streven is gericht op een maatschappij-organisatie waarin het biologisch onderscheid tussen mannen en vrouwen onbelangrijk is. Dat zou ook mannen meer vrijheid geven.

In de verschillende hoofdstukken zijn recente theorieën, ontwikkelingen en onderzoeksgegevens op een rijtje gezet. Zo gaat het tweede hoofdstuk over 'Seks-specifieke socialisatie' en behandelt het derde 'De maatschappelijke positie van vrouwen'. De hoofdstukken vier, vijf en zes zijn gewijd aan 'De relatie tussen sekse-ongelijkheid en het voortgezet onderwijs', respectievelijk op macro-, meso- en micro-niveau. Actueel is hoofdstuk zeven: "'Mannelijke" en "vrouwelijke" vakken'. Exacte vakken blijven mannengebied, zolang de leerkrachten geen positievere verwachtingen van meisjes hebben. Daarnaast moet aansluiting worden gezocht bij de leerstijl van meisjes en de vaak andere voorkennis. Een illustratie laat bijvoorbeeld zien, dat bij een verzameling meetinstrumenten de gewone huishoudcentimeter ontbreekt. Informatica moet volgens de auteurs een apart vak worden, om niet ingelijfd te raken bij de exacte vakken, die vooral een mannenaangelegenheid lijken. Meer vrouwelijke docenten informatica zijn broodnodig. Het slothoofdstuk 'Leermiddelen' vermeldt resultaten van onderzoek en geeft richtlijnen voor een analysemodel.

Voor wie zich al eerder in deze problematiek heeft verdiept biedt het boek niet echt veel

nieuws. Wel is het prettig dat de bekende informatie op een overzichtelijke manier bij elkaar is gezet.

Dat geeft meteen ook de grootste beperking aan. Het is de vraag of je in de eerste de beste (gemengde) studentengroep op deze manier aan kunt komen met zo'n gevoelig onderwerp als sekseroldoorbreking. De auteurs gaan voorbij aan mogelijke weerstanden (eventueel ook bij collega-leerkrachten) en hoe je daarop in kunt gaan. Ze preken min of meer voor eigen parochie. Maar de gelovigen zullen dit handboek in dank aanvaarden en het goed kunnen gebruiken. Jammer alleen, dat de specifieke positie van meisjes met een niet-Nederlandse etnische achtergrond geen enkele aandacht krijgt.

Carla Petit & Bientje Sterringa

Sekse-ongelijkheid en onderwijs. Wat Jip en Janneke (nog) niet leren in de docentenopleiding

Almere, Versluys, 1986; f 27,75

kort & krachtig

leesvoer

K. Hawinkels

'Lust en leven, lezen voor 16-plussers'

Hawinkels geeft in *Lust en leven* een overzicht van de soorten boeken, waarmee hij leerlingen wil confronteren. Hij behandelt achtereenvolgens: science fiction, romantiek, pornografie, detective en policiers, avontuur, oorlog, thrillers, humor en literatuur.

In elk hoofdstuk geeft hij een populaire inleiding op het onderwerp. Zo schetst hij in bijvoorbeeld 'detective en policiers' op welke formule de klassieke detective gebaseerd is. Vervolgens geeft hij een groot aantal titels met korte inhoud. Dan volgt een citaat uit een boek, waaraan hij een aantal opdrachten koppelt. Bijna elk hoofdstuk is op deze manier opgebouwd.

Slechts één hoofdstuk is gewijd aan literatuur die de toets van de schoolse norm kan doorstaan. Welke reden heeft de auteur daarvoor? Hawinkels heeft bewust gekozen voor een boekje waarin leerlingen geconfronteerd worden met alles wat er te lezen valt en niet alleen met literatuur. Met behulp van dit boekje wil hij leerlingen in boeken laten snuffelen, zonder gebruik te maken van de schoolse behandeling van literatuur. Door die schoolse methode vergaat, zoals ieder kan weten, veel leesplezier. Hawinkels wil allereerst van leerlingen 'lezers' maken.

Intussen komen ook buiten het hoofdstuk over literatuur toch heel wat literaire werken aan de orde. Zo behandelt Hawinkels uitvoerig Remar-